

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinque

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

5 Vtrum seruus serui filius, antequa[m] à patre separatur, poßit baptizari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

Verum filius, infidelis servus, ac servus filius, licite baptizari possit, priusquam a parente separetur.

Doctores omnes, etiam hi, qui existimant licere baptizare hos infantes, hanc conditionem requirunt, scilicet, ut prius a parentibus separentur, absque vlla spe ad illos redeundi: quæ certe non caret difficultate: quam ut declarari potest: altera est religionis, altera iustitiæ. Et similiter in contrario actu duplex potest esse malitia. Vna est contra religionem: quatenus videri potest indigne conferri sacramentum. Nam licet paruulus ex se non sit indignus, tamen utens consortio parentis infidelis, non censetur subiectum dignum sacramento, propter periculum, quod ei creatur ex consortio parentis infidelis, à quo facile periretur filius, & contaminabitur (vt sic dicam) Baptismi sacramentum. Altera malitia esse potest contra iustitiam, si fortasse in hoc actu sit contra ius paternum.

Prima diff. simul.
Viديو.
Dilectio.
De priori res est facilior & extra controuersiam apud omnes Theologos. Omnes enim asserunt illum actum, saltem ex hoc capite, esse illicitum: quia si filius cohabitaret cum patre infideli, ac possit vti conuersatione, ac familiaritate illius, & pater exercebit circa filium superstitiosas actiones & ritus suæ religionis contra reuerentiam Baptismo debitam & ipse filius educabitur magno periculo apostatandi à fide per Baptismum suscepta. Quæ duo in eo casu ita sunt moraliter coniuncta, cum illa actione, vt absolute, & simpliciter censenda sit illicita. Dices, quando filius non potest ratione vti, nullum est periculum, quod a patre intrinatur in fide falsâ, cum primum autem peruenit ad vsum rationis, tunc poterit, vel separari, vel hoc incommodum aliter præueniri. Respondetur primum, non solum hoc illatum esse incommodum contrareligionem, & dignitatem Baptismi: sed etiam, quod possit parens infidelis exercere superstitiosas actiones circa filium, vt verbi gratia, circumcidendo illum, vel aliquid simile. Deinde, etiam tempore infantie non fit infans capax malitiæ, aut falsæ fidei, vel religionis, tamen non expedire prius eum baptizare postea separandum, sed potius è contrario prius separare postea baptizandum: quia in hoc posteriori ordine nullum est periculum: in priori vero semper est aliquod, vel quia amor parentum crescit, & consuetudine, ac familiaritate confirmatur: vel quia potest saltem pueris adherere memoria earum rerum, quas parentes, aut coram filiis faciunt, aut eos ab infantia docent: vel certe quia tempus vltis rationis est incertum, & prouidentia etiam humana incerta est. Vnde facile accidere potest, vt filius sic baptizatus, vel non possit separari à parente, vel certe, quod de facto non separetur propter hominum negligentiam, vel malitiam. Sicut ergo, vt digne suscipiatur sacramentum, antecedere debet bona dispositio, & non expectari post sacramentum susceptum: ita hæc separatio, quæ est veluti dispositio paruuli, antecedere debet, non subsequi sacramentum.

Obiactio prima.
Secunda.
Sed adhuc superest difficilis obiectio, nam sequitur primo, non posse licite baptizari filios hæreticorum manentes sub cura, & cohabitatione parentum. Pater consequentia, quia licet Ecclesia habeat ius baptizandi hos infantes, eo quod parentes eorum baptizati sint, tamen ex parte periculi contra religionem, videtur esse idem incommodum, saltem apostatiæ. Nam huiusmodi infantes sine dubio imbuuntur infidelitate parentum, & ab Ecclesia apostatabunt, vt experientia fieri videmus. Consequens autem videtur esse valde rigidum, & contra consuetudinem omnium. Secundo etiam sequitur filios Franc. Suarez Tomi. 3.

eorum, qui ex Mahumetanis nuper conuersi religionem Christianam exterius profitentur in Hispania, non posse licite baptizari. Quia est morale periculum, quod a parentibus & superstitiose tractentur, & ad apostasiam inclinentur, vt est etiam experientia notum: consequens autem est contra communem Ecclesiæ consuetudinem. Tertio sequitur etiam filios iam adultos non esse baptizandos, nisi prius a parentibus infidelibus separentur: quia est idem periculum apostasiæ: hoc autem non ita fieri videmus. Nam si filius Iudæi Romæ, vel alibi Baptismum petat, & post sufficientem instructionem firmus in fide appareat, non cogitur mutare domicilium, vel patens, vel filius, vt baptizetur. Quarto denique accedit ratio generalis: quia hoc periculum videtur valde remotum, præsertim, si parens, & filius non cohabitent in eadem domo, etiam si in eadem ciuitate maneant: sicut in aliis peccatis eadem occasio, quæ censetur proxima, si esset in eadem domo, existimatur remota si sit tantum in eadem ciuitate. Vnde sumitur confirmatio: quia ad suscipiendum digne Baptismum, non solum esse necessaria dispositio ad fidem, sed etiam ad charitatem: sed si parens sit infidelis, ita tamen iniquus, vt moraliter existimetur educaturus filium in prauis moribus, ita vt sit morale periculum, cum amissurum baptismalem iustitiam statim ac peruenit ad vsum rationis, non propterea est omittendus Baptismus talis infantis, nec infans sub cura talis parentis censetur indispotus ad Baptismum suscipiendum: quia illa est dispositio valde remota. Ergo idem iudicium est de periculo amittendi fidem in tempore futuro: quia, vt dixi, ad digne tractandum hoc sacramentum non est minus necessaria dispositio ad charitatem, quam ad fidem. Non est ergo minus necessarium tollere occasionem amittendi charitatem, quam amittendi fidem.

Tertia.
Quarta.
Ad primam.
Hæc argumenta, vt verum fatear, in re morali non paruam ingerunt difficultatem, & possent alicui videri sufficientia ad probabiliter opinandum, hunc solum titulum non satis esse ad reddendum hunc actum illicitum, si alioqui ius iustitiæ non desit, & possit esse moralis spes subueniendi alio modo his periculis, & adhibendi diligentiam, ne illa incommoda & sacrilegia sequantur. Nihilominus tamen, quia res est grauis & moralis, non est recedendum à communi sententia, cuius probabilitas magis constabit soluendo obiectiones. Ad primum ergo in primis dicitur, non esse in omnibus parem rationem: quia in primis Ecclesia habet per se & directe ius ad baptizandum filium hominis baptizati, etiam si pater hæreticus sit. Deinde habet etiam directam potestatem in patrem, vt ipsum possit coercere, ne filium falsis erroribus decipiat. Ad hæc ex parte periculi, moraliter loquendo videtur esse minus in parente hæretico, quia absolute non negat Christum, sicut Ethnicus & Paganus: & ideo quamuis ex parte subiecti destruat omnino fidem Christi, tamen ex parte obiecti non omnino euertit Euangelium, & totam Christi doctrinam, & ita non omnino separabit filium à Christo & à nomine Christiano. Rursus inter hæreticos moraliter nunquam desunt Catholici, qui possint instruere in vera fide huiusmodi infantes, quando peruenerint ad vsum rationis. Sed, vt verum fatear hæc omnia non satisfaciunt. Nam reuera potest virgeri casus, in quo sit idem periculum infidelitatis, imo maius, quam in casu de quo loquimur, quia potest esse maior penuria veræ doctrinæ, & minor facultas ad coercendos hæreticos. Parum autem refert ad periculum tollendum ius, quod Ecclesia habet, si non est potens ad illud exequendum. Parum item refert, quod Christi doctrina in totum aut in partem negetur, si omnino incurrit apostasiæ à fide, & Ecclesia. Quocirca, vt consequenter loquamur, idem dicendum videtur in casu de hæretico, &

de quocunque alio infideli, si idem sit morale periculum. Aut igitur filius haeretici baptizatur a parente, seu a ministro haeretico, & tunc concedo nunquam eis licite fieri: quia semper id faciunt animo instruendi talem puerum in falsa doctrina, ac religione, ac Baptismo contraria: Aut baptizatur a ministro Catholico: & tunc dico, ut licite fiat, necessarium esse, ut probabilem spem concipiat, fore ut huiusmodi puer baptizatus possit suo tempore in vera fide instrui: quod si nulla via possit huiusmodi spem moralem habere, deberet certe potius a Baptismo abstinere, supponendo paruulum esse in extrema necessitate, in qua quilibet alius baptizari potest, ut supra dixi.

Ad secundum

Ad secundum de filiis nouorum Christianorum, de quibus periculum est, quod idem tantum simulent & fingant, dicendum est, quamuis in communi sit hoc dubium vel incertitudo, tamen in particulari de hac vel illa persona non posse hoc iudicari, nec de hac re existere probabile aliquod testimonium, & ideo bona fide baptizantur huiusmodi infantes, nihil temere iudicando de hoc vel illo parente: quia illa generalis suspicio non satis est ad dirigendum actum moralem in particulari. Quapropter si in particulari constaret de tali periculo & occasione, idem iudicium esset ferendum, neque essent baptizandi huiusmodi

Ad tertium

infantes nisi prius a parentibus separarentur. Ad tertium respondetur, concedendo sequelam, proportionem seruata. Sic enim iure etiam Ecclesiastico cautum est in Concil. Toletano. 4. cap. 59. & habetur in cap. Iudaeorum. 28. quaestione 1. ut filij Iudaeorum (& idem est de aliis infidelibus) qui conuertuntur ad fidem, statim a parentibus separantur: ne parentum ultra inuoluantur erroribus. Haec autem separatio fortasse minus necessaria erit in his, qui iam conuertuntur in adulta aetate, quam in aliis: quia cum illi proprio arbitrio conuertantur, & prius instruantur de fallitate & deceptione suorum parentum, minus videtur esse periculum, quod ab eis iterum decipi possint. Sed hoc ad prudentiam magis spectat, & ideo in particulari considerata hominis capacitate, & modo conuersionis, & parentis diligentia ac pertinacia iudicandum est, quanta sit hominis separatio conueniens, aut necessaria. Et per haec fere patet solutio ad

Ad quartum

Ad quintum

quartum. Negamus enim hoc periculum non esse morale, & occasionem proximam, si reuera pueri ita sint in consortio parentum infidelium, ut ipsi possint, vel superstitiones suas circa ipsos exercere tempore infantiae, vel eos docere falsos errores, si cum eis nutriantur vsque ad tempus vsus rationis. Quae autem cohabitatio, vel coniunctio sufficiat ad hoc periculum, vel è contrario, quae separatio sufficiat ad illud tollendum, non ad doctrinam pertinet, sed ad prudentiam. Pendet enim ex particularibus circumstantiis. Aliquando enim fortasse sufficit absentia ab eodem oppido: interdum erit maior necessaria: aliquando vero forte sufficiet, ut in eadem domo non cohabitent, neque vllum inter se consortium, vel familiaritatem habeant. Denique ad confirmationem negatur similitudo: quia periculum amittendi charitatem, valde generale est, & commune omnibus. quod licet aliquantulum crescere possit ex iniquis moribus, & exemplis parentum, tamen hoc scandalum est valde accidentarium, & nunquam inter Catholicos desunt sufficientia media & auxilia, quibus possit facile superari: at vero periculum apostasiae est speciale, & multo maius, & constituens hominem in proxima & speciali occasione apostatandi à fide suscepta. Vnde est alia differentia, quod lapsus charitati contrarius, quamuis aduersetur iustitiae, quae datur per Baptismum, non tamen est directe contrarius professioni, quae in Baptismo fit, at vero apostasia à fide & Ecclesia, est directe contraria professioni, quae fit in Baptismo. Et ideo periculum apostatandi à fide multo magis repugnat condignae administrationi Baptismi.

Supereft dicendum de posteriori malitia, scilicet, contra iustitiam. Est enim difficultas, an dominus habeat ius baptizandi huiusmodi seruum infantem non separatum à patre infideli, quamuis per accidens, & ab extrinseco non possit religiose uti hoc iure, ita ut, si de facto id faciat, non peccet contra iustitiam, licet peccet contra religionem, vel è contrario, si in particulari possit vitare illud periculum, & incommodum contra religionem, possit licite baptizare seruum suum renuente patre. Et videtur sane hoc non esse contra iustitiam. Ad quod declarandum oportet aduertere, aliud esse, filium esse in consortio parentis, aliud vero, esse sub cura illius: nam primum solum dicit concomitantiam, seu cohabitationem, secundo vero dicit potestatem vnius in alterum. Vnde recte possunt haec separari, ut per se constat. Quamuis ergo filius non sit loco & conuictu separatus à patre, recte intelligi potest proprie ac formaliter non esse iam sub cura paterna, si ius patris in alterum translatum sit, ita vero fieri videtur ex vi captiuitatis, & legitime seruitutis: nam per eam videtur ius paternum translatum in dominum: nam iure dominij habet potestatem in seruum ad regendum & gubernandum illum in omnibus, quae ad ipsum pertinent. Ergo siue pater sit praesens, siue absens, potest dominus uti hoc iure suo independenter à voluntate patris absque ulla iniustitia. Et confirmatur, nam separatio illa veluti localis, quoad conuictum & habitationem, nullum nouum ius confert domino: imo est actus iuris & potestatis prius acquisitae in ipsum seruum. Ergo si illa interueniente potest baptizare filium, inuito parente, imo si habet hoc ius vtendi hoc medio ad eum finem, etiam ante omnem separationem habet hanc potestatem, & consequenter non peccat contra iustitiam, si illa vtatur absque separatione media, sed potius vtitur iure suo. Et confirmatur secundo, quia licet parens semper necessario sit parens, & hac ratione videatur semper habere ius instruendi, & gubernandi filium, tamen hoc non obstat, quominus haec potestas sit maior apud dominum, & consequenter, quod ab ipso possit impediri seu praueiri (vt ita dicam) in huiusmodi actione, & regimine, ita ut ipse non possit iuste domino per vim resistere, quominus vtatur iure suo: quamuis fortasse occulte oblata occasione possit iure paterno in filium uti: sicut est probabilis sententia, quod seruus quantumuis, si legitime bello captus, habet ius fugiendi, si potest occulte, & absque vi, quamuis, quia absolute non manet dominus suae libertatis, non possit per vim resistere domino cum impediendi, ne fugiat. Sic ergo in praesenti, etiam si parens simul cum filio maneat, & potestatem paternam aliquo modo in filium retineat, tamè à Domino poterit iuste impediri, ne illa potestate vtatur: ergo potest dominus absque ulla iniustitia illam sibi vsurpare, & ratione illius filium baptizare, inuito parente. Quia, ut saepe dixi, non est maius ius regendi, vel gubernandi filium, quam tuendi propriam libertatem.

In contrarium autem videtur esse communis sententia. Nam fere omnes Doctores, atque etiam Durandus sentire videntur, non facta separatione filij à patre, semper fieri patri iniuriam, baptizando filium ipso inuito, etiam si uterque seruus sit. Cuius fundamentum esse potest paulo antea insinuatum: quia licet pater ratione seruitutis priuari possit cura & gubernatione filij, quoad vsum, non tamen quoad proprietatem, & radicale ius paternum: quia est omnino intrinsecum & connaturale. Ergo, si filius manet conuictus patri, non poterit pater iuste prohiberi, quominus paternam curam exerceat in filium. Sicut si seruus coniugatus sit, quamuis iure seruitutis possit iuste separari à coniuge, vel venditione, vel donatione, &c. tamen, quamdiu non separatur iuste prohiberi non potest, quominus matrimonij actus

actus cum coniuge exerceat, petendo; & reddendo debitum, & debitam curam coniugis gerendo. Nam hæ actiones sunt valde intrinsecæ; & connaturalis; quibus per se loquendo, non priuatur homo ratione seruicium, quamuis per accidens priuari possit propter locorum distantiam. Ita ergo videtur esse in præfenti casu, de quo agimus. Nam ius etiam patris erga filium est valde connaturalis, & intrinsecum; & eundem rationis sunt actiones, quæ ab illo manant. Non ergo potest per se omnino illis priuari, quamuis per accidens possit media separatione & distantia loci. Priuaretur autem omnino, si filius existens in consortio patris, ipso inuito baptizaretur. Nam intrinsecè repugnat filium esse baptizatum, & manere sub cura patris infidelis, siue cum illo habitet, siue non. Nam per Baptismum fit paruulus de iurisdictione Ecclesiæ, & ideo fieri non potest, vt ius gubernandi paruulum iam baptizatum, in his quæ ad Deum pertinent, maneat apud parentem infidelem. Id enim, & iuri Ecclesiæ, & sanctitati Baptismi repugnat. Ergo per Baptismum fit paruulus omnino extra ius paternum. Ergo si pater non potest omnino priuari hoc iure, neque etiam poterit filium baptizari, ipso inuito.

Inter has sententias difficile est ferre iudicium: nam priores rationes videntur certe valde efficaces, & magnam facere probabilitatem: quoniam ex illis non est difficile soluere fundamentum posterioris sententiæ: quæ nihilominus securior est, & in praxi seruanda: tum propter communem opinionem, tum etiam propter fundamentum eius, quod est probabile, & exemplo adducto ex matrimonio fit valde verisimile, ex quo vnicuique facile erit prioribus rationibus satisfacere, præsertim ad illud exemplum de fuga, & iure libertatis: nam etiam si admittamus illam sententiam, quæ probabilis est, non est simile illud exemplum. Nam fuga est directè contraria dominio, & tendit ad destruendum illud: & ideo necesse est, vt qui habet dominium, saltem habeat ius impediendi fugam. At vero cura & gubernatio filij, præsertim in his, quæ ad animam spectant, non repugnat dominio, nec tendit in destructionem eius; & ideo non oportet, vt ratione seruicium possit seruus directè priuari prædicto iure paterno in filium.

Potest tamen ex hac sententia aliquis argumentari contra ea, quæ paulo antea diximus. Nam si non licet per se ac directè, parentem omnino arcere à cura & gubernatione filij: ergo neque etiam licebit filium ea intentione diuendere aut separare à patre, vt omnino liberetur ab illius cura & gubernatione, & vt non possit parens curam paternam circa illum exercere, sicut non possit seruus coniugatus; ea intentione per se ac directè diuendi; vt separaretur à coniuge, nec possit in matrimonij actum exercere. Respondetur negando consequentiam; quando in illo sine includitur honestum motum, quale est baptizare, & saluare infidelem. Nam licet concedamus dominum non habere ius priuandi patrem omni cura & gubernatione filij secum coniuuentis; tamen simpliciter habet ius separandi filium à patre, & consequenter etiam habet ius priuandi parentem omnino regendi filium, saltem media separatione, quasi per accidens. Ergo potest hoc ipsum intendere propter quemcumque honestum finem. Atque idem erit proportione seruata in alio exemplo, quamuis intercedat dissimilitudo. Nam in separatione vnus coniugis ab altero, non potest proprie intercedere illa intentio Baptismi, de qua agimus, cum vterque sit adultus: tamen, si aliqua alia intentio honesta excogetur, quam possit dominus serui intendere, per illud medium vendendi seruum, & separandi à coniuge, non videtur non possit hoc directè eligere; & velle propter illum finem.

Sed quæri hoc loco potest circa hanc & præcedentem sectionem, quinam infideles censendi sint ex his Franc. Suarez, Tom. 3.

seruis, cum quibus licitum est hoc iure vt: quod dubium specialiter tractari solet de Iudæis, qui in aliis quibus prouinciis sub potestate Christianorum Principum degunt: Authores enim aliqui hos Iudæos inter seruos computare videntur, vt Caietanus & Durandus; & expressè Angelus, verbo, Baptismus 3. numer. 11. quibus fauet modus loquendi Innocent. III. in capit. Et si Iudæos. extra. de Iud. & Sarace. dicentis, Iudæos propria culpa perpetuæ seruituti submit. Dandum vero est in primis, hos Iudæos, qui nunc sunt subditi Principibus Christianis; non esse proprie seruos, sicut sunt mancipia; & ideo in eorum filiis non procedere doctrinam datam de filiis seruorum. Ita docet Soto, & est consentaneum Diuo Thomæ hic ad 2. nam hoc sensu dicit, Iudæos esse seruos seruitute civili; id est, tanquam subditos & tributarios. Et ratio est, quia licet Iudæi ob culpam suam digni sint seruitute: quo sensu videtur locutus Innocentius: & quamuis etiam in principio, quando per bellum superati sunt, iuste potuerunt in captiuitatem; & seruitutem redigi, quod etiam in prædicto textu insinuat: tamen iam nunc de facto non sunt hoc modo serui effecti, vt ipse vsus satis docet. Tractantur enim vt Vasalli & tributarij, nec vendi possunt, vt mancipia. Deinde generaliter dicendum est, eos tantum infideles esse proprie seruos, qui vel iusto bello capiuntur, vt sunt ordinarij Saraceni, Turcæ, &c. vel qui pretio emantur à veris dominis, qui ius habent illos vendendi: de quibus magna est questio, quæ ad hunc locum non spectat: nam hic non tractamus, quando aliquis legitime fiat seruus, sed quomodo possit illi Baptismus dari supposito dominio in eum, tanquam in seruum.

SECTIO VI.

Utrum Christiani teneantur huiusmodi infantes baptizare.

Diximus hunc actum esse licitum: dicendum superest, an sit etiam ex præcepto necessarius: præsertim, quando Christiani hos infantes à parentibus separatos in bello capiunt; ita vt tunc non possint licite eos parentibus seu tutoribus reddere, etiam accepto pretio. Quod dubium non inuenio sub his terminis ab authoribus tractatum: est tamen graue, quodque interdum nobis in praxim venit; & ideo dicam breuiter, quidquid in veramque partem occurrit, quidque probabilius censeam.

Quod ergo milites, qui hos infantes captiuant, vel alij, ad quorum dominium perueniunt, teneantur eos baptizare, nec possint licite amplius eos vendere infidelibus, videtur colligi ex Scoto, Gabriele, & alijs, quatenus sentiunt, Principes Christianos habentes infideles subditos, non solum posse, sed etiam teneri ad baptizandos eos; si conimode possint. Et potest fundari primo in officio & iure dominij, ratione cuius, sicut in hos dominos transfertur potestas supra hos infantes, ita etiam cura salutis eorum. Ergo tenentur prouidere necessitati illorum: ergo & baptizare illos, quod est eis maxime necessarium. Et confirmatur, nam sicut filius ante usum rationis, quamdiu est sub cura parentis, quia non habet voluntatem propriam, sed voluntas patris reputatur voluntas eius, ita postquam constitutus est sub potestate domini, voluntas domini reputatur voluntas serui. Ergo tenetur dominus id velle fieri circa seruum suum infantem, quod ipse, si posset, velle deberet. Sed si esset in potestate serui, teneretur potius velle baptizari, quam reddi parentibus: ergo hoc ipsum tenetur velle & facere dominus. Quod etiam sic explicatur: nam si ille seruus